

Het ongebruikelijke als kernwaarde

De visie van Podium C op transities en samenwerkingen van instellingen, overheden en bedrijfsleven met kunstenaars

Podium C wil de weg naar een duurzame samenleving een impuls geven door kunstenaars in te zetten bij het ontwikkelen en realiseren van belangrijke transities. De interventie van een kunstenaar zorgt voor inspiratie, verbeelding, beweging en besef. Kunst inspireert tot nieuwe denkbeelden, leert grenzen verleggen en genereert verrassende ideeën.

Door verbindingen te leggen tussen kunstenaars en designers met het bedrijfsleven, onderwijs, zorg, overheid en natuur realiseren we een beweging van Dromen en Denken naar Doen. We hebben het niet over kunstenaars die beelden maken voor op de binnenplaats, of de schilderijen voor de vergaderzaal. Bij Podium C hebben we het over vrijdenkende bondgenoten op elk vlak die begaan zijn met onze omgeving, met de natuur, het milieu en met het klimaat.

Er zijn weinig sectoren die het pionieren, het experimenteren het formuleren van een originele gedachte, als kernactiviteit zien. Een kunstenaar of een designer haalt zijn bestaansrecht uit de originaliteit van zijn werk; uniciteit en authenticiteit zijn een absolute vereiste. Wie wil je als ondernemer, als overheid of gewoon als mens aan je zijde hebben in tijden van grote veranderingen? Iemand voor wie verandering vanzelfsprekend is, lijkt ons. Iemand die “problemen” als de bouwstenen beschouwt voor hagelnieuwe oplossingen.

Podium C wil belangstellende bedrijven en instellingen met kunstenaars verbinden om daarmee creatieve en innovatieve processen op gang te brengen. Er zijn kunstenaars die maatschappelijke uitdagingen en transities als een kans zien. Een kans om die uitdagingen op een niet conventionele manier in de goede richting te duwen. Kunstenaars die als vanzelfsprekend op weg willen naar een toekomstbestendige en duurzame samenleving.

Of zoals social designer en kunstenaar Tabo Goudswaard het formuleert: “Niet zeggen hoe het moet, maar laten zien hoe het kan”.

Cultuur en creativiteit zijn onmisbare instrumenten gebleken, zowel in processen als bij initiatieven die we ondersteunen. De toevoeging van creativiteit inspireert tot nieuw besef, gedrag en aanpak. Daarbij is vooral de inzet en betrokkenheid van kunstenaars in andere sectoren dan die van kunst en cultuur van belang. Sprekende voorbeelden zijn projecten van Matthijs Bosman (publieke ruimte), Merlijn Twaalfhoven (klimaat), Lucas de Man (landbouw en natuur) en Sjaak Langenberg (zorg).

Samen met deze kunstenaars heeft Podium C de afgelopen (corona) periode haar ambitie vertaald in concrete projecten. Wij benoemen er een aantal:

- *In Our Nature*: 3-daags Festival over kunst en duurzaamheid; uitvoering in samenwerking met Merlijn Twaalfhoven; merlijntwaalfhoven.com
- *De praktijk van het ideaal*: bewustwordingsactie voor omwonenden van en betrokkenen bij De Kleine Aarde; uitvoerend kunstenaar Matthijs Bosman; matthijsbosman.nl
- *De toekomst van landbouw*: met theatermaker/auteur Lucas de Man; <https://companynewheroes.com/nl/profielen/lucas-de-man>
- *De toekomst van het landschap* en de rol van die kunstenaars daarbij kunnen innemen; met Thijs van Vuure van Collectief Walden; thijsvanvuure.org
- *We houden jullie hier*: een nieuwe rol voor gekapte populieren; met designer/architect Elmo Vermijs; elmovermijns.com
- *Zorg voor kunst in de zorg*; met kunstenaars Sjaak Langenberg en Rosé de Beer; sjaaklangenberg.nl
- *Dichters dichten over het klimaat*: Aarde Nu, een dichtbundel gerealiseerd dankzij de medewerking van Nederlandse en Belgische eigentijdse dichter, zie www.podiumcirculair.nl/actueel/nieuws/de-aarde-nu
- *Bomen over Bomen*: actie voor meer bomen en struiken in Vught, Helvoirt en Cromvoirt. Onderzoek onder regie van Matthijs Bosman, uitvoering samen met kunstenaars Cathelijne Montens en Krijn Christiaansen, www.kccm.nl.

Voor overige informatie verwijzen wij graag onze website podiumc.nu

TRANSITIES

Noord-Brabant staat voor grote veranderingen. In het nieuwe bestuursakkoord van de provincie (Samen, Slagvaardig en Slim) wordt een nieuw beleidskader aangekondigd voor Vrijtijdseconomie, Cultuur en Sport met het perspectief richting 2030. De Brabantse Omgevingsvisie vormt het vertrekpunt voor dit nieuwe kader waarin de provincie - onder de noemer van *Levendig Brabant 2030* - gaat werken aan zes hoofdogaven: *een gezonde en veilige leefomgeving, energietransitie, klimaat-proof duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit, een concurrerende en duurzame economie en leefbaarheid.*

Aan deze opgaven wil Podium C een extra waardevolle bijdrage leveren, in het bijzonder aan een noodzakelijke verdieping van de hoofdogaven *klimaat en energietransitie*. De inzet van de beleving en verbeeldingskracht van kunstenaars kan daarbij onverwachte resultaten opleveren. Een verbreding van de doelstellingen van het *provinciale programma Levendig Brabant* in de richting van het bedrijfsleven, het maatschappelijk middenveld is noodzakelijk. Dat mag niet meer los van elkaar worden uitgewerkt.

Aan de urgentie mag een tandje extra worden toegevoegd om aan te kunnen sluiten bij de doelstellingen van het klimaatrapport van het IPCC, het klimaatpanel van de Verenigde Naties, van de Europese GREEN DEAL en het klimaatprogramma van het actuele regeringsprogramma. Dat vraagt om ingrijpende maatregelen. Uit overtuiging en/of uit zelfbescherming moeten we

dingen anders doen. Anders eten, minder grondstoffen gebruiken, zuiniger produceren, minder vliegen, circulaire bedrijfsvoering en alternatieve energiebronnen benutten.

Eens te meer is in de voorbije periode duidelijk geworden dat kunst en cultuur een te separate positie in de samenleving inneemt. Inhoudelijke en financiële steun staat geheel op zichzelf, samenwerking met andere beleidssectoren - zoals bedrijfsleven en natuurorganisaties - wordt met grote moeite gehonoreerd met passende financiële steun, want subsidieregelingen zijn van elkaar gescheiden door stevige schotten. De COVID-19 maatregelen hebben helder blootgelegd dat de culturele subsidieregelingen amper openstaan voor een geïntegreerd beleid. Kunst en Cultuur komt als laatste aan bod mede omdat ze in financiële zin de zwakste partner is. Een periode van transitie is een goede voedingsbodem voor kunst en cultuur.

STRATEGISCHE KOERS EN AMBITIE VAN PODIUM C

Podium C is een dynamisch platform met een actief, lerend netwerk waarbij kennis en ervaringen worden uitgewisseld en resultaten worden gedeeld tussen betrokken bedrijven, de creatieve sector, proces- en probleemeigenaars en het publiek. Daarbij kiezen we voor verbinden, denken door te doen, positieve ervaringen te laten zien en te sturen op impact. We inspireren, verbeelden en zoeken de ruimte op. Geen regels vooraf, maar met focus op maatwerk, niet-moeten maar scheppen. Met als uitkomst veelsoortige presentaties en uitkomsten die hun eigen functie hebben in de netwerken van de opdrachtgevers en de makers, en die via het platform Podium C worden samengebracht.

We praten er al jaren over. We werken er ook aan. Maar het blijkt telkens weer nodig om de “buitenwacht” duidelijk te maken wie wij zijn, wat we willen zijn, voor wie we dat willen doen, wat we voor hen kunnen betekenen en waarom. Om dat professioneel te kunnen doen is een kleinschalige organisatie onmisbaar, slagvaardig en overtuigend, doelgericht, flexibel en wendbaar.

- **Kennisbank** > Podium C wil de rol van kunstenaars en cultuurmakers in de ontwikkeling van de wereld van morgen versterken. We zijn een knooppunt waar kennis naar binnen wordt gehaald en vervolgens wordt gedeeld in de vorm van debat, presentaties en bijeenkomsten.
- **Communicatie** > Podium C ambieert een koers waarin onderzoek, ontwikkeling en resultaten gedeeld worden met een breed publiek. Immers, het geluid om te verduurzamen moet uiteindelijk aantrekkelijk worden voor velen. Waarbij we nieuwe doelgroepen laten ondervinden dat kunstenaars het verschil kunnen maken door hen te betrekken bij of een rol te geven in maatschappelijke transitie.
- **Grensoverschrijdend** > Podium C spreekt sinds 2014 met veel betrokkenen uit andere sectoren over de wijze waarop kunst en cultuur een inspirerende rol van betekenis kan vervullen in circulaire processen. Dit vereist creativiteit, overtuigingskracht en inlevingsvermogen in de economische en culturele wereld. Podium C onderzoekt hoe op basis van goed opdrachtgeverschap haar visie op samenwerking van de kunsten met andere sectoren kan worden uitgedragen.
- **Hands on** > Podium C wil een wendbaar en onafhankelijke knooppunt zijn waarin kunstenaars een belangrijke directe invloed hebben. Om die reden ligt het voor de hand dat Podium C geen onderdeel kan zijn van een grootschalige structuur. Podium C wil rechtstreeks contacten kunnen onderhouden met inspirerende ondernemers en bestuurders die stappen willen zetten en daar ook de noodzaak van inzien

- **Met open venster** > Podium C wil ook een organisatie zijn die een voorbeeld neemt aan de ontwikkeling in de wereld van design, waar (vernieuwend) ontwerpen en ondernemen vaak tot duurzame oplossingen leidt met de Dutch Design Week als een voor zichzelf sprekend voorbeeld.
- **Bottom-up** > Podium C neemt zelf initiatieven maar we werken even zo graag in opdracht. Wij zijn professionals in het werken met kunstenaars en designers. Bij al onze projecten is een grote betrokkenheid van burgers een voorwaarde. Immers een duurzame samenleving kun je alleen realiseren samen met betrokken burgers in diezelfde samenleving.
- **Verbindend** > Podium C wil – samengevat - opereren als een actief lerend “vliegwiel” binnen een breed netwerk van het bedrijfsleven, het maatschappelijk middenveld en de culturele wereld waarin kennis en ervaringen worden uitgewisseld en resultaten worden gedeeld. Podium C wil inspireren, verbeelden en verbinden, de ruimte opzoeken en belangstellenden activeren tot samenwerking. Dit netwerk wordt gevormd door instellingen en initiatieven op de beleidsterreinen Natuur, Economie, Zorg, Onderwijs, Creativiteit, Kunst en Cultuur, Klimaat en Duurzaamheid. Door te verbinden, door te doen, door positieve ervaringen te laten zien en te sturen op impact kunnen nieuwe processen tot ontwikkeling komen. Geen regels vooraf, maar met focus op maatwerk, niet-moeten maar scheppen.
- **Regionaal** > Podium C ziet in haar werkwijze parallellen met de wereld van de ‘commons’, een wereld van dragende gemeenschappen om publieke goederen door gezamenlijke inzet met elkaar te delen en te beheren. We doen een beroep op solidariteit, vertrouwen en beheersing van risico’s, maar wel met voldoende ruimte voor experiment, innovatie, zelfredzaamheid, kortweg: vrijheid in verbondenheid.

COMMUNICATIE

Podium C opereerde van aanvang af vanuit De Kleine Aarde in Boxtel. Dit ‘basiskamp’ is illustratief is voor de voortrekkersrol die Brabant in de beginjaren ‘70 opeiste bij het realiseren van een duurzame samenleving. Podium C richtte zich op de eerste plaats op ontwikkelingen in Het Groene Woud. Door de samenwerking met het Van Gogh Nationaal Park wordt het ‘kernwerkgebied’ van Podium C aanzienlijk vergroot. Podium C wil zich overigens niet alleen tot Noord-Brabant beperken, en heeft - zoals dit is gebleken in de samenwerking met de Turn Club - de ambitie om een landelijk publiek, een landelijk aanbod van makers en landelijke fondsen aan te spreken. De voorbije jaren van Podium C hebben interessante contacten opgeleverd en ook tot resultaat geleid. Covid-19 heeft de rem erop gezet tot de overlevingsstand. Een meerjarige investering in visie, energie en geld is noodzakelijk om het tij te keren en in 2022 een doorstart te kunnen maken.

Podium C wil - op basis van een doelgroepgerichte communicatie - dat resultaten van processen en projecten en de relevantie daarvan voor de samenleving helder gemaakt worden. Het creëren van draagvlak voor duurzaam denken en doen vormt een primaire doelstelling van de communicatie.

WERKPLAN 2022

Onze visie zal in het werkplan 2022 worden vertaald in concrete voorbeelden van voltooide projecten en activiteiten. Relevante voorbeelden van derden zullen daaraan worden toegevoegd.

Ook zal een organisatiemodel dat onze voorkeur heeft worden uitgewerkt. Het geheel zal worden afgesloten met een visie op de meerjarige bekostiging.

Wij nemen zelf initiatieven maar we werken even zo graag in opdracht. Wij zijn professionals in het werken met kunstenaars en designers. Bij al onze projecten is een grote betrokkenheid van de opdrachtgevers en vertegenwoordigers van doelgroepen respectievelijk klanten een voorwaarde.

Om een vlotte voortgang te kunnen realiseren en onze ambitie/strategie van een vruchtbaar kader te voorzien zoekt Podium C samenwerking met het bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld (zoals BOM, BZW en KVK), de Zorg in de Samenleving (zoals ZET Brabant en de zorgstellingen), het Onderwijs (zoals Universiteiten en ondersteunende instituten) en Natuur- en Milieuorganisaties (zoals Brabant Landschap en Van Gogh Nationaal Park).

Zonder de steun van landelijke en provinciale instellingen als het Ministerie van Economische Zaken en het RVO, de provincie Noord-Brabant, Kunstloc en Brabant C is realisatie van dit plan van aanpak niet mogelijk. Dat betekent dat primair een gesprek gevoerd moet worden over de visie en werkwijze van Podium C.

FINANCIERING 2022

Geheel in lijn met de sectoren waarop Podium C haar pijlen richt om samen te werken moet een passende financiering worden ontwikkeld uitgaand van een evenredige bijdrage in de financiering. Vanzelfsprekend zal de culturele sector haar eigen bijdrage leveren maar zonder een passende financiering door de andere sectoren is Podium C niet levensvatbaar.

Voor de financiering dient onderscheid gemaakt te worden in de overheadkosten van PC als het “vliegwiel” en de kosten van de projecten als zodanig. Het zal duidelijk zijn dat deze laatste geheel voor rekening komen van de opdrachtgevers. De kosten voor de overhead van Podium C, anders gezegd het VLIEGWIEL, zal door alle partners evenredig gedragen moeten worden. Dat hoeft in beginsel geen nieuw geld te zijn. Een bijdrage uit bestaande onderzoeksbudgetten moet toereikend zijn.

Dit betekent dat landelijke instellingen als het Ministerie van EZ annex het RVO, de provinciale programma’s voor energie en klimaat en het programma STIMULUS open moeten staan voor een bijdrage in de basisfinanciering van het “vliegwiel”. *Immers, de resultaten komen ook ten gunste van andere beleidsterreinen dan die van kunst en cultuur.* Verder wordt onderzocht in hoeverre een beroep kan worden gedaan op de fondsen waarover de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij en de BZW beschikken, bijvoorbeeld in de vorm van opdrachten met een duurzaam karakter.

De steunfunctie instellingen als Kunstloc en Brabant C zullen aangesproken worden voor de specifieke culturele kosten in de samenwerking. De programma’s van Kunstloc staan hiervoor open. Brabant C heeft een nieuwe investeringsregeling voor maatschappelijke impact gepresenteerd. Onderzocht moet worden in hoeverre culturele fondsen als de stichting DOEN, Vriendenloterij en het Prins Bernhard Cultuurfonds van betekenis kunnen zijn.

Podium C heeft de afgelopen jaren en recentelijk nog gebruik gemaakt van de inhoudelijke inbreng van collega’s van Kunstloc, Brabant C en de Kunst van Brabant. Kunstloc en Brabant hebben bovendien de afgelopen jaren een project van Podium C met subsidie ondersteund. Voor

de financiering moeten worden onderzocht wat de mogelijkheden zijn van banken die zich nauw verbonden voelen met duurzaamheid zoals ASN en TRIODOS.

Voor de concrete bekostiging van het vliegwiel gaan we uit van een periode van drie jaar. Voor de structuur en organisatievorm van het “vliegwiel” Podium C is het Provinciale Muziekproject ARRANGEUR in de jaren 2018- 2020 een sprekend en werkbaar voorbeeld.

NASCHRIFT

De ervaring laat zien dat de belangstelling groeit. De actuele politieke situatie is er rijp voor. De belangstelling voor een beter klimaat groeit maar de dagelijkse zorgen verhinderen dat er concrete stappen worden gezet. Podium C moet duidelijk maken dat deze bijzondere weg om kunstenaars en designers te betrekken bij circulaire processen zal leiden tot verrassende oplossingen. Dit is wat de kunst te bieden heeft. Een veel belovende weg ligt voor ons.

Op 19 april 2020 hield Ramsey Nasr in het Tv-programma BUITENHOF een pleidooi voor het betrekken van kunstenaars in de advisering over het Coronabeleid. Een jaar later in maart 2021 vat hij het treffend samen in zijn boek DE FUNDAMENTEN, waaruit wij nu citeren:

“Kunst deelt een onverwachte eigenschap met het Coronavirus. Ze heft ons normale, veilige bestaan op, gooit al onze onzekerheden overhoop, doorbreekt elke routine. Met dus één groot verschil: het virus houdt ons binnen, kunst brengt ons naar buiten”.... “Een kunstenaar is niet de aangewezen figuur om een maatschappij in te richten laat staan een economisch bestel te hervormen. Dat is aan anderen. Maar we moeten af van de gedachte dat duurzaamheid of leefbaarheid een extraatje is. Het is onzinnig om deze zaken enkel te stimuleren zolang of zodra het goed gaat met de economie. Wees radicaal en draai het om. Maak het tot de basis. Negeer hen die roepen hoeveel geld een rigoureuze omslag ons zou kosten. Alleen al in 2020 werden door Nederlanders talloze voorstellen en initiatieven ontwikkeld, vertrekkend vanuit circulaire beginselen, vanuit duurzaamheid, kleinschaligheid, leefbaarheid. Ze liggen op tafel: bij beleidsmakers en gemeentebesturen, lagere en hogere overheden – het ontbreekt alleen nog aan lef om zulke plannen uit te voeren”.

Vught, Januari 2022 - W/F – Versie DEF 23-2-2022